

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia 13 sierpnia 2014 r.**

**w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Wrzosowiska Świętoszowsko - Ławszowskie PLH020063**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenia dla Wspólnoty (art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Wrzosowiska Świętoszowsko - Ławszowskie PLH020063 zatwierdzono decyzją Komisji Europejskiej jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, zwany dalej „OZW”, 12 grudnia 2008 r., którą opublikowano w Dzienniku Urzędowym Komisji Europejskiej 13 lutego 2009 r. (wejście w życie dnia 6 marca 2009 r.), a wyznaczono w celu zachowania we właściwym stanie przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I Dyrektywy siedliskowej, tj.:

- 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus, Agrostis*),
- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio Callunion, Calluno-Arctostaphylion*),
- *6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*),
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*),
- 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*,
- *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe,
- 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*)

oraz gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy siedliskowej, tj.:

- 1308 Mopek *Barbastella barbastellus*,
- 1324 Nocek duży *Myotis myotis*,
- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*,
- *1352 Wilk *Canis lupus*,
- 1096 Minóg strumieniowy *Lampetra planeri*,
- 1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*,

- 1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*,
- 1083 Jelonek rogacz *Lucanus cervus*.

Projekt planu zadań ochronnych, zwanego dalej „pzo”, dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Wrzosowiska Świątoszowsko - Ławszowskie PLH020063 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 ze zm.).

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy siedliskowej.

Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się wiosną 2012 roku w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3 priorytetu V.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

W trakcie prac terenowych zweryfikowano listę przedmiotów ochrony w obszarze. Powyższe dane pozwolą na opracowanie i przekazanie do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wniosku o wprowadzenie zmian do Standardowego Formularza Danych Obszaru, zwanego dalej „SDF”, poprzez usunięcie z listy przedmiotów ochrony siedliska *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe i gatunku 1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri* oraz nadania gatunkowi 1037 trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia* oceny D – nieistotna. Jednocześnie zaktualizowany zostanie SDF, poprzez zmianę parametrów siedlisk przyrodniczych (wielkość zajmowanej powierzchni, reprezentatywność, stan zachowania i ocenę ogólną) i gatunków (stan siedlisk, ocena znaczenia obszaru) a także opisu obszaru, wartości przyrodniczej i znaczenia oraz zagrożeń.

Siedlisko przyrodnicze *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe nie występowało w Obszarze w chwili jego tworzenia. Wykazanie jego obecności było błędem wynikającym z niewłaściwej interpretacji granic Obszaru i prawdopodobnie bliskiego sąsiedztwa innej ostoi siedliskowej - OZW Dolina Dolnej Kwisy, gdzie siedlisko to jest dobrze wykształcone. Fakt

niewystępowania siedliska w Obszarze potwierdzono poprzez wykonane badania terenowe oraz analizę drzewostanów i typów siedliskowych lasów wszystkich znajdujących się w zasięgu Obszaru powierzchni leśnych. Proponuje się wykreślenie z listy przedmiotów ochrony ww. siedliska.

Gatunek 1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri* nie występował w Obszarze w chwili jego tworzenia. Wykazanie jego obecności było błędem wynikającym z niewłaściwej interpretacji granic Obszaru i prawdopodobnie bliskiego sąsiedztwa innej ostoi siedliskowej - OZW Dolina Dolnej Kwisy, gdzie występowanie tego gatunku jest potwierdzone i gdzie występują właściwe mu siedliska. Badania terenowe prowadzone na potrzeby sporządzanego projektu pzo wskazują, że w zasięgu granic Obszaru nie ma siedlisk, które pozwalałyby na wytypowanie choćby potencjalnych miejsc występowania tego gatunku. W związku z powyższym proponuje się wykreślenie z listy przedmiotów ochrony ww. siedliska.

W przypadku 1037 trzepli zielonej *Ophiogomphus cecilia* w zasięgu granic obszaru nie stwierdzono występowania siedlisk właściwych dla rozwoju, stąd zaproponowano obniżenie rangi reprezentatywności obszaru dla tego gatunku do D - nieistotna.

Osobnym wnioskiem do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska zostanie przekazana korekta granic Obszaru, która ma na celu przesunięcie granicy tak, by w granicach Obszaru znalazły się tereny stanowiące kluczowe znaczenie dla zachowania przedmiotów ochrony: 2330 wydmy śródlądowych z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*), 4030 suchych wrzosowisk (*Calluno-Genistion*, *Pohlio Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*) oraz *1352 wilka *Canis lupus*, 1308 mopka *Barbastella barbastellus*, 1324 nocka dużego *Myotis myotis* i 1083 jelonka rogacza *Lucanus cereus*. Jednocześnie zmiany obejmą pomniejszenie obszaru o wydzielania leśne, które nie mają znaczenia dla zachowania przedmiotów ochrony.

W Obszarze dominują tereny leśne, zatem większość płatów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków znajduje się na działkach należących do Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, zwanego dalej „PGL LP”.

Ze zidentyfikowanych zagrożeń najważniejszym zagrożeniem dla siedlisk 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi i 4030 suche wrzosowiska jest zarastanie powierzchni siedlisk przez gatunki drzewiaste (sosny *Pinus sylvestris* i brzozy *Betula pendula*) w wyniku sukcesji naturalnej, która w przypadku siedliska 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi prowadzi do przeobrażania się tego siedliska w siedlisko 4030 suche wrzosowiska. Ponadto z uwagi na brak wystarczającej wiedzy na temat stanu zachowania siedlisk w obszarze nie określono zagrożeń dla siedlisk przyrodniczych: *6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku

Rhynchosporion, 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*). Głównym zagrożeniem dla nietoperzy będących przedmiotami ochrony w obszarze jest niekorzystna wentylacja bunkrów, co wpływa na pogorszenie warunków hibernacji nietoperzy. Nie wskazano zagrożeń istniejących dla 1337 bobra europejskiego *Castor fiber* i 1083 jelonka rogacza *Lucanus cervus* oraz nie zidentyfikowano zagrożeń dla 1042 zalotki większej *Leucorrhinia pectoralis*. Jednocześnie zidentyfikowano szereg zagrożeń dla wilka dotyczących penetracji kompleksów leśnych, zabiegów gospodarczych prowadzonych w lasach w okresie wychowu szceniąt, dużego natężenia ruchu na drogach publicznych stanowiących barierę dla migracji wilków oraz rozprzestrzeniania chorób i pasożytów przez zwierzęta domowe i lisy.

Działania ochronne mają na celu zachowanie przedmiotów ochrony we właściwym stanie zachowania lub przywrócenie właściwego stanu zachowania poprzez ochronę czynną oraz uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu siedlisk lub gatunków w Obszarze. Dotyczą one usunięcia gatunków drzewiastych, w tym sosny i brzozy z powierzchni siedlisk oraz pozostawienie bez zabiegów gospodarczych wydzieleń leśnych stanowiących miejsce występowania jelonka rogacza. W przypadku nietoperzy działania dotyczą poprawy warunków mikroklimatycznych miejsc hibernacji. Natomiast dla wilka przewidziano podjęcie działań zmierzających do ograniczenia prędkości na odcinkach dróg sąsiadujących z obszarem i instalacji odpowiednich znaków ostrzegających kierowców przed kolizjami z wilkami, a także ograniczenie zabiegów gospodarczych w miejscach wychowu szceniąt w terminie od 1 września do 31 marca. W przypadku siedlisk *6120, 7140, 7150, 91T0 i 1042 zalotki większej wskazano na potrzebę inwentaryzacji płatów siedlisk i gatunku w Obszarze wraz z określeniem ich stanu zachowania.

Zaplanowany monitoring dotyczy głównie oceny stanu zachowania płatów siedlisk przyrodniczych (w miejscach ich potwierdzonego występowania) i oceny stanu populacji nietoperzy, bobra, wilka, zalotki większej i jelonka rogacza oraz kontroli siedlisk 2330 i 4030 w zakresie skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

Plan zadań ochronnych nie zawiera wskazań do zmian w istniejących i projektowanych planach, programach, projektach dotyczących zagospodarowania przestrzennego w zakresie eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w Obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

Pierwsze spotkanie informacyjne, na którym przedstawiono założenia projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, listę obszarów, dla których sporządzane będą plany zadań ochronnych oraz zasady współpracy odbyło się w dniu 4 marca 2010 r. Na spotkanie zaproszone zostały właściwe samorzady gminne, na terenie których znajdują się obszary Natura 2000, dla których są opracowywane plany zadań ochronnych.

W dniu 30 kwietnia 2011 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zamiarze przystąpienia do opracowania projektów planów zadań ochronnych dla 35 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla przedmiotowego Obszaru. Obwieszczenie zostało również przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy w Osiecznicy, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 16 maja – 8 czerwca 2011 r. oraz Urzędu Gminy w Bolesławcu, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 16 maja – 16 czerwca 2011 r. Następnie w dniu 10 maja 2012 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 7 maja 2012 r. informujące o przystąpieniu przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla 23 obszarów Natura 2000, w tym dla obszaru Wrzosowiska Świętoszowsko - Ławszowskie. Obwieszczenie zostało również przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy w Osiecznicy, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 11 maja - 5 czerwca 2012 r., Urzędu Gminy w Bolesławcu, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 10 maja - 31 maja 2012 r. oraz Starostwa Powiatowego w Bolesławcu, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 11 maja – 8 czerwca 2012 r.

W procesie prac nad planem zadań ochronnych dla Obszaru zorganizowano cztery spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, na które zaproszono osoby i podmioty prowadzące działalność gospodarczą w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, przedstawiciele samorządów, organizacji pozarządowych, grupę ekspertów oraz inne zainteresowane strony. Podczas spotkań omówiono zasady pracy nad projektem planu zadań ochronnych, przedstawiono obecny stan wiedzy o Obszarze i jego przedmiotach ochrony. Poza tym omawiano kwestie korekty granic Obszaru,

Standardowego Formularza Danych, zapisy dokumentów planistycznych oraz rzeczywiste i potencjalne zagrożenia, jakie zidentyfikowano w obszarze. Uzgodniono także cele ochrony, ustalono działania ochronne oraz określono zasady monitoringu działań ochronnych i przedmiotów ochrony. Ponadto w dniu 11 czerwca 2012 r. w Świątoszowie zorganizowano wizję terenową grupy merytorycznej w ramach Zespołu Lokalnej Współpracy.

Obwieszczeniem znak WPN.6320.56.2014.JZ z dnia 11 marca 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.) i w związku z art. 28 ust.4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu 17 marca 2014 r. Obwieszczenie było również wywieszane na tablicach ogłoszeń: Urzędu Gminy w Osiecznicy w dniach 17 marca - 10 kwietnia 2014 r., Urzędu Gminy w Bolesławcu w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r. oraz w Starostwie Powiatowym w Bolesławcu w dniach 14 marca - 8 kwietnia 2014 r.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

I. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu przekazała uwagi dotyczące:

1. Zmiany opisu zagrożenia istniejącego dla gatunku 1352 wilk *Canis lupus* w zakresie usunięcia fragmentu wskazującego, iż nielegalne wykorzystywanie dróg leśnych w nadleśnictwie prowadzi do fragmentacji środowiska i ułatwia ludziom oraz psom dostęp do ostoi wilków. Uwagę uwzględniono przereformując opis zagrożenia.
2. Usunięcia zapisu określającego sposób wykonywania czyszczeń (dotyczący ogławiania drzewek). Uwagę uwzględniono uznając, że działania ochronne nie powinny ingerować w kwestie techniczne hodowli lasu.
3. Uszczegółowienia lokalizacji oddziałów wskazanych do ograniczenia zabiegów pielęgnacyjnych w miejscach wychowu szceniąt wilka w terminie od 1 września do 31 marca. Obszar wdrażania doprecyzowano poprzez dodanie sformułowania, że działanie będzie realizowane we wskazanych oddziałach leśnych w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000. Jednocześnie pozostawiono wskazane w treści zarządzenia oddziały leśne pomimo wniesionej uwagi, iż nie stwierdzono tam nor. Wskazane oddziały leśne stanowią miejsca intensywnej aktywności wilków. Pozostawienie wskazanych oddziałów bez prac gospodarczych w okresie wychowu młodych zapewni spokój

wilkom oraz odpowiednią strefę buforową. Jednocześnie uzupełniono zapis odnoszący się do wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od 1 września do 31 marca poprzez dodanie informacji, że odnosi się on do potwierdzonych miejsc wychowu szceniąt.

4. Zmiany kolejności podmiotów odpowiedzialnych za prowadzenie działalności edukacyjnej lokalnej społeczności w zakresie dobrych praktyk w związku z obecnością wilka w Obszarze. Uwagę uwzględniono wskazując organ sprawujący nadzór na obszarze Natura 2000 na pierwszym miejscu.

5. Weryfikacji obszaru wdrażania działań ochronnych dla siedliska 4030 suche wrzosowiska. Przeanalizowano wskazane w projekcie zarządzenia lokalizacje siedliska przyrodniczego i w efekcie z obszaru wdrażania działań ochronnych dla siedliska 4030 suche wrzosowiska usunięto wydzielenia 13-33-1-01-197-b, 13-33-2-06-93-a, 13-33-2-06-93-d, 13-33-2-06-94-b. Nie uwzględniono uwag dotyczących usunięcia wydzieleni:

- 13-33-1-02-55-c - w związku z weryfikacją terenową potwierdzającą występowanie siedliska w tym wydzieleniu,
- 13-33-2-08-205-a, 13-33-2-09-144-1 – w związku z faktem, że siedlisko, pomimo tego że zajmuje jedynie część wydzielenia, jest integralną częścią większego płatu siedliska przechodzącego w sąsiednie wydzielenia,
- 13-33-2-06-61-h, 13-33-2-06-92-a, 13-33-2-06-95-a, 13-33-2-06-113-a, 13-33-2-06-77-a, 13-33-2-06-182-a, 13-33-2-06-183-a w związku z faktem, że siedlisko zajmuje całą powierzchnie wskazanych wydzieleni, a nie część jak wskazano w uwagach.

Ponadto uwzględniono uwagę dotyczącą zmiany oceny stanu zachowania (z FV na U1) i przeniesienia wydzieleni leśnych 13-33-1-02-51-d, 13-33-2-06-78-h, 13-33-2-09-137-b, 13-33-2-09-164-b, 13-33-2-09-185-c, 13-33-2-09-143-c, 13-33-2-09-144-fx do działania ochronnego dotyczącego usuwania gatunków drzewiastych, w tym sosny *Pinus sylvestris* i brzozy *Betula pendula*, z powierzchni siedliska - do osiągnięcia poziomu zarośnięcia przez drzewa powierzchni siedliska nie większego niż 30% w skali płatu siedliska.

6. Przeredagowania działań ochronnych w postaci braku wskazań gospodarczych w wydzieleniach stanowiących siedlisko gatunku 1083 jelonek rogacz *Lucanus cervus* na zapis „podczas wykonywania czynności gospodarczych pozostawianie na gruncie starych dębów z oznakami wypróchnienia, za wyjątkiem sytuacji zagrażających życiu lub zdrowiu”. Uwaga nie została uwzględniona, ze względu na wyniki analizy stanu zachowania siedliska gatunku na gruncie przez eksperta oraz fakt, że zalecenia odnośnie zadań gospodarczych we wskazanych w projekcie pzo wydzieleniach leśnych zostały już uwzględnione w projekcie planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa

Świątoszów na lata 2014-2023. Ponadto wskazane wydzielenie leśne 97-p obręb Ławszowa, które zostało podane jako przykład w uwagach, nie mieści się w zasięgu siedliska gatunku.

7. Korekty granic Obszaru w związku z planowanym włączeniem w granice Obszaru oddziałów 46-50 obręb Świątoszów ze względu na występowanie wilka. Kwestia zmiany granic Obszaru nie dotyczy treści opiniowanego zarządzenia.

II. Uwagi Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, zwanej dalej „GDDKiA”, dotyczyły:

1. Usunięcia działania ochronnego wskazanego dla wilka dotyczącego podjęcia działań mających na celu ustalenie miejsc, gdzie wskazane byłoby wprowadzenie ograniczenia prędkości do 70 km/h na odcinkach dróg publicznych sąsiadujących z obszarem Natura 2000, w zakresie ograniczenia prędkości do 70 km/h na drodze krajowej nr 18 (odcinek pomiędzy węzłami Golnica i Iłowa), której zarządcą jest GDDKiA. W uzasadnieniu wskazano, iż na podstawie prowadzonego monitoringu populacji wilka na drodze krajowej nr 18 nie stwierdzono przypadków śmiertelności osobników tego gatunku na odcinku od węzła Lubaszów do węzła Golnice (od km 54+100 do km 71+553), ponadto przedmiotowy odcinek drogi posiada ogrodzenie ochronne. W związku z powyższym uwzględniono uwagę usuwając drogę krajową nr 18 z treści zarządzenia.

2. Uwzględnienia w projekcie planu zadań ochronnych informacji o realizowanych oraz planowanych działaniach kompensacyjnych oraz działaniach minimalizujących zgodnie z warunkami decyzji środowiskowej dla zadania polegającego na budowie autostrady A-18 na odcinku Olszyna - Golnice. W przypadku przedmiotów ochrony Obszaru Wrzosowiska Świątoszowsko – Ławszowskie działania te dotyczą budowy 3 zbiorników wodnych pełniących funkcje wodopoju dla dziko występujących zwierząt. Działanie to zostało uwzględnione w treści zarządzenia.

III. Uwagi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska dotyczyły:

1. Uzupełnienia określonych zagrożeń i celów działań ochronnych dla siedliska i gatunków planowanych do usunięcia z listy przedmiotów ochrony Obszaru. Uzupełniono treść zarządzenia w zakresie zagrożeń i celów działań ochronnych dla siedliska i gatunków planowanych do usunięcia z listy przedmiotów ochrony Obszaru (*91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe, 1037 trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, 1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri*).

2. Uszczegółowienia celów działań ochronnych dla przedmiotów ochrony, dla których przewidziano jedynie uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu siedliska w obszarze Natura 2000. Uszczegółowiono cele działań ochronnych dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy poprzez dodanie informacji: „uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych” dla siedlisk 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), *6120 ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe

(*Koelerion glaucae*), 7150 obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*, 91T0 sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*) oraz gatunku 1042 zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*. Nie uwzględniono uwagi dotyczącej dodania drugiego celu ochrony w postaci działania, które z góry można przewidzieć dla danego siedliska lub gatunku, gdyż do czasu uzyskania szczegółowych informacji o występowaniu siedliska lub gatunku w obszarze i ich stanie zachowania, nie jest możliwe wskazywanie drugiego celu ochrony w postaci jakichkolwiek działań.

3. Zwiększenia częstotliwości oceny stanu zachowania siedliska 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi. Do zaplanowanego w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych wykorzystana zostanie metodyka Państwowego Monitoringu Środowiska, zwanego dalej „PMŚ”, a częstotliwość monitoringu została dostosowana do uwarunkowań przyrodniczych. Jest ona wystarczająca dla określenia stanu ochrony przedmiotów ochrony w ramach planu zadań ochronnych jak również pozwoli na zaobserwowanie ewentualnych zmian zachodzących w siedlisku.

4. Zmiany zapisu dotyczącego oceny stanu zachowania gatunków nietoperzy według parametrów opracowanych w ramach PMŚ, a w przypadku braku wskaźników w oparciu o wskaźniki zaproponowane przez eksperta. Zapis ten wynika z niedoskonałości metodyki w zakresie oceny żerowisk nietoperzy. Ze względu na brak odpowiedniej metodyki umożliwiającej ocenę stanu zachowania żerowisk nietoperzy (istniejące wskaźniki dotyczą jedynie łęgów i zimowisk), istotnym jest opracowanie metodyki monitoringu stanu żerowisk oraz ustalenie istotnych dla gatunku parametrów siedliska (żerowiska) i sposobu ich waloryzacji. W związku z powyższym pozostawiono zapis dotyczący oceny stanu zachowania gatunku w oparciu o wskaźniki zaproponowane przez eksperta.

5. Zmiany stylistycznej w treści działania dotyczącego propozycji aktualizacji SDF Obszaru. Uwagi nie uwzględniono, pozostając przy zapisie stosowanym w poprzednich zarządzeniach.

Jednocześnie wykonawca planu zadań ochronnych zauważył błąd w treści projektu zarządzenia w zapisie dotyczącym uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony dla siedliska 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*). Wymienione wydzielenia leśne odnosiły się do monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych. W związku z powyższym w treści zarządzenia wskazano obszar wdrażania działania polegającego na uzupełnieniu stanu wiedzy zgodny z dokumentacją planu zadań ochronnych.

Ponadto wykonawca planu zadań ochronnych pismem z dnia 9 maja 2014 r. przekazał prośbę dotyczącą skorygowania w projekcie planu zadań ochronnych wykazu wydzieleni leśnych na

gruntach Skarbu Państwa pod zarządem PGL LP, na których stwierdzono występowanie siedlisk przyrodniczych 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus, Agrostis*) oraz 4030 suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylon*). W treści zarządzenia wskazano skorygowane lokalizacje działań ochronnych dla ww. siedlisk przyrodniczych.

W związku z ww. pismem wykonawcy, projekt zarządzenia został skorygowany w zakresie wskazanych lokalizacji ww. siedlisk przyrodniczych i ponownie przekazany do udziału społeczeństwa. Obwieszczeniem znak WPN.6320.162.2014.JZ z dnia 6 czerwca 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i w związku z art. 28 ust.4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu 11 czerwca 2014 r. Obwieszczenie było również wywieszane na tablicach ogłoszeń: Urzędu Gminy w Osiecznicy, Urzędu Gminy w Bolesławcu oraz Starostwa Powiatowego w Bolesławcu w dniach 11 czerwca - 2 lipca 2014 r.

Wniesiono następujące uwagi:

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu zwróciła się z wnioskiem o uszczegółowienie zapisu dotyczącego działania ochrony czynnej dla wilka *1352: „*wykonanie przewidzianych w planie urządzenia lasu zabiegów pielęgnacyjnych w potwierdzonych w danym roku miejscach wychowu szceniąt w terminie od 1 września do 31 marca*” w następujący sposób: „*wykonanie przewidzianych w planie urządzenia lasu zabiegów pielęgnacyjnych – czyszczeń wczesnych i późnych w potwierdzonych w danym roku miejscach rozrodu i wychowu szceniąt w terminie od 1 września do 31 marca*”, a w przypadku braku akceptacji zmiany zapisu utworzenie stref ochrony ostoi. Wniosek o zmianę zapisu został odrzucony, ponieważ zabiegi pielęgnacyjne oprócz czyszczeń wczesnych i późnych obejmują także trzebieże oraz koszenia, które mogłyby spowodować niepokoje wilków. Dodano zapis, że zaproponowane ograniczenie czasowe będzie obowiązywać do czasu ustalenia stref ochrony ostoi na podstawie art. 60 ust. 3 pkt 2 *ustawy o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.).

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska zwróciła uwagę na zapis dotyczący wskazania organizacji pozarządowych jako odpowiedzialnych za prowadzenie działalności edukacyjnej (dotyczy wilka *1352) – organizacje pozarządowe mogą wykonywać te działania, jednak nie można

nałożyć na nie odpowiedzialności za ich wykonanie. Uwagę uwzględniono zmieniając zapis na: *„Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 we współpracy z placówkami naukowymi, organizacjami pozarządowymi – w przypadku realizacji projektów ze środków publicznych”*. Wprowadzenie ww. zapisu w planie zadań ochronnych może zwiększyć możliwości pozyskania przez organizacje pozarządowe środków na wykonanie działań. Przeredagowano także zapis działania ochronnego dla wilka dotyczący wprowadzenia ograniczenia prędkości do 70 km/h wykreślając sformułowanie *„podjęcie działań mających na celu”*. Zgodnie z uwagami doprecyzowano także zapisy dotyczące zakresu uzupełnienia stanu wiedzy dla siedlisk *6120, 7140,7150 i 91T0.

Uwagi przedłożone przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei we Wrocławiu, zwaną dalej „DSDiK”, oraz Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze miały charakter informacyjny. DSDiK poinformowała, iż możliwe jest oznakowanie drogi wojewódzkiej nr 350 na odcinku Długokąty - Osiecznica znakiem A18b „zwierzęta dzikie” oraz, że wprowadzenie na tym odcinku drogi ograniczenia prędkości do 70 km/h jest możliwe, jednak z uwagi na dobrą nawierzchnię i widoczność, w ocenie DSDiK, nie będzie respektowane przez kierowców.

Natomiast Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze poinformowała, iż budowa zbiorników wodnych pełniących funkcję wodopoju będzie możliwa na etapie budowy autostrady A18 na odcinku węzeł Olszyna - węzeł Golnice.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.), uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 6 sierpnia 2014 r.